

найменування суду першої інстанції, до якого подається позов:

**Київський окружний адміністративний суд**  
бульвар Лесі Українки, 26а, Київ, 01133  
e-mail: [inbox@adm.ko.court.gov.ua](mailto:inbox@adm.ko.court.gov.ua)  
телефони: (044) 207-80-91, +380936556910

Позивач: **Нотаріальна палата України**  
код ЄДРПОУ 38684025  
01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 6, 4-й поверх, офіс 5а  
тел.: (044) 230-72-75, e-mail: [office@npu.ua](mailto:office@npu.ua)  
має зареєстрований Електронний кабінет у підсистемі Електронний суд ЄСІТС

Відповідач 1: **Кабінет Міністрів України**  
код ЄДРПОУ 00031101  
вул. Михайла Грушевського, 12/2, м. Київ, 01008  
тел.: (044) 256-79-71  
має зареєстрований Електронний кабінет у підсистемі Електронний суд ЄСІТС

Відповідач 2: **Міністерство юстиції України**  
код ЄДРПОУ 00015622  
вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001  
тел: (044) 364-23-93,  
e-mail: [callcentre@minjust.gov.ua](mailto:callcentre@minjust.gov.ua),  
[themis@minjust.gov.ua](mailto:themis@minjust.gov.ua),  
має зареєстрований Електронний кабінет у підсистемі Електронний суд ЄСІТС

Ціна позову: Спір немайнового характеру  
Судовий збір: 6056,00 грн (3028,00 + 3028,00)

## АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПОЗОВ

### ЗМІСТ

| <i>№</i> | <i>Назва розділу</i> | <i>сторінка</i> |
|----------|----------------------|-----------------|
| 1        | Предмет спору        | 3               |

|      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |       |
|------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| 2    | Обґрунтування права на оскарження та обраного способу захисту порушених прав та інтересів                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 4-9   |
| 3    | Строк звернення до адміністративного суду                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 9     |
| 4    | Джерела права, що можуть бути застосовані до даних правовідносин                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 9-10  |
| 5    | Виклад обставин, якими позивач обґрунтовує свої вимоги                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 10-12 |
| 6    | Порушення процедури прийняття регуляторного нормативно-правового акту                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 12-22 |
| 7.   | Порушення, допущені під час внесення змін до нормативно-правового акту                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 22-29 |
| 7.1. | Пояснення щодо вимоги про визнання протиправним та нечинним абзацу 3 п. 2 Постанови від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату», яким Міністерству юстиції протягом двох місяців з дня набрання чинності цієї постановою доручено: <i>«затвердити новий склад Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату з урахуванням змін, внесених цією постановою»</i>                                                                                                                                                                                                                                                                      | 22-23 |
| 7.2. | Пояснення щодо вимоги про визнання протиправним та нечинним пункту 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 у частинах затвердження:<br>- абзацу 2 пункту 2 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту: <i>«Комісія утворюється у складі 11 осіб, з яких шість осіб делеговані Мін'юстом, та п'ять – Нотаріальною палатою України. Мін'юст делегує своїх представників з числа його посадових осіб та/або нотаріусів (за згодою)»</i> ;<br>- абзацу 2 пункту 5 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту: <i>«слово «дев'яти» замінити словом «семи»</i> | 24-26 |
| 7.3. | Пояснення щодо вимоги про визнання протиправним та нечинним пункту 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 у частині затвердження абзацу 6 пункту 2 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту: <i>«Затвердження персонального складу Комісії, визначення голови та секретаря Комісії з числа її членів здійснюється Мін'юстом»</i> .                                                                                                                                                                                                                                                                      | 26-27 |
| 7.4. | Пояснення щодо вимоги про визнання протиправним та нечинним пункту 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 у частині затвердження абзацу 9 пункту 2 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, яким встановлено умову про те що нотаріус може бути делегований Мін'юстом або Нотаріальною палатою України до складу Комісії, якщо: <i>«він не був членом Комісії попередніх складів»</i> .                                                                                                                                                                                                                                   | 27    |
| 7.5. | Пояснення щодо вимоги про визнання протиправним та нечинним пункту 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 у частинах затвердження:<br>- абзацу 16 пункту 2 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту:<br><i>«У разі відсутності пропозицій Нотаріальної палати України щодо делегування нотаріусів до складу Комісії протягом 10 робочих днів з дня отримання нею відповідного клопотання Мін'юст самостійно формує та затверджує новий склад Комісії у кількості 11 осіб, з яких не менше п'яти - нотаріуси (за їх згодою), пропозиції щодо делегування яких</i>                                        | 27-28 |

|      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |       |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
|      | <i>внесені територіальними органами Мін'юсту за запитом Мін'юсту у визначений в ньому термін»;</i><br>- абзацу 22 пункту 2 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту:<br><i>«У разі відсутності рішення Нотаріальної палати України про відкликання члена Комісії та делегування нового представника до складу Комісії протягом п'яти робочих днів з дня отримання такого клопотання Мін'юст самостійно делегує нового представника до складу Комісії з числа нотаріусів (за їх згодою), пропозиції щодо делегування яких внесені територіальними органами Мін'юсту за запитом Мін'юсту у визначений в ньому термін»</i> |       |
| 7.6. | Пояснення щодо вимоги про визнати протиправним та нечинним пункту 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 у частині затвердження пункту 8 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту: <i>«В абзаці третьому пункту 24 слова «надсилається Мін'юстом на адресу електронної пошти» замінити словами «доводиться до відома»</i>                                                                                                                                                                                                                                                                 | 28    |
| 8    | Обґрунтування позовної вимоги про визнання протиправним та скасувати наказу Міністерства юстиції України                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 29-32 |
| 9.   | Відомості про вжиття заходів досудового врегулювання спору                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 32    |
| 10.  | Відомості про вжиття заходів забезпечення доказів або позову до подання позовної заяви                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 32-33 |
| 11.  | Прохальна частина                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 33-34 |
| 12.  | Перелік додатків до позовної заяви                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 34-35 |

## 1. ПРЕДМЕТ СПОРУ

**1.1.** Визнання нормативно-правового акту протиправним та нечинним **в частині**, а саме – окремих положення Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату».

Постанова підписана Прем'єр-міністром України Ю. СВИРИДЕНКО.  
Вимога заявлена до Відповідача 1 – Кабінету Міністрів України.

Картка документа «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату»:

Вид: Постанова, підзаконний нормативний акт.  
Видавець: Кабінет Міністрів України (Кабінет Міністрів України)  
Дата: 08.08.2025  
Номер: № 958  
Ідентифікатор: 958-2025-п  
Публікація документа: Урядовий кур'єр – 13.08.2025 № 163  
Набрання чинності: 13.08.2025

Вносить зміни до: Постанови Кабінету Міністрів України; Положення від 31.08.2011 № 923 «Про затвердження Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату».

**1.2.** Визнання протиправним та скасування Наказу Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 «Про внесення змін до персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Міністерстві юстиції України».

Наказ підписаний Міністром Германом Галущенко.  
Вимога заявлена до Відповідача 2 – Міністерства юстиції України.

Наказ виданий на виконання п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату».

Це похідна вимога.

Відповідно до **п. 23 ч. 1 ст. 4 КАСУ** похідна позовна вимога – вимога, задоволення якої залежить від задоволення іншої позовної вимоги (основної вимоги).

У разі визнання судом протиправним та нечинним п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату», скасуванню підлягатиме також Наказ, виданий на виконання п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958.

Відповідно до положень **ч. 1 ст. 21 КАСУ** позивач може заявити кілька вимог в одній позовній заяві, якщо вони пов'язані між собою.

## **2. ОБГРУНТУВАННЯ ПРАВА НА ОСКАРЖЕННЯ ТА ОБРАНОГО СПОСОБУ ЗАХИСТУ ПОРУШЕНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ**

**2.1.** Відповідно до положень **п.п. 1, 2 ч. 1 ст. 5 КАСУ** кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси, і просити про їх захист шляхом:

- (1) визнання протиправним та нечинним нормативно-правового акту чи окремих його положень;
- (2) визнання протиправним та скасування індивідуального акта чи окремих його положень.

Захист порушених прав, свобод чи інтересів особи, яка звернулася до суду може здійснюватися судом також в інший спосіб, який не суперечить закону і забезпечує ефективний захист прав, свобод, інтересів людини і громадянина, інших суб'єктів у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Відповідно до положень **ч.ч. 8-9 ст. 49** Закону України «Про Кабінет Міністрів України» (*відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 13, ст.222*) акт Кабінету Міністрів України може бути оскаржений до суду в порядку та у випадках, установлених законом.

Адміністративні акти Кабінету Міністрів України оскаржуються до адміністративного суду.

Відповідно до Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 року № 228 Міністерство юстиції України (Мін'юст) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Мін'юст у межах повноважень, передбачених законом, на основі і на виконання Конституції та законів України, актів Президента України та постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України видає накази.

Відповідно до статті **55 Конституції України** кожному громадянину гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Відповідно до **ч. 2 ст. 264 КАСУ** право оскаржити нормативно-правовий акт мають особи, щодо яких його застосовано, а також особи, які є суб'єктом правовідносин, у яких буде застосовано цей акт.

Оскаржувані нормативні акти стосуються внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату. Нотаріальна палата є учасником правовідносин щодо формування Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату.

Внесені зміни встановлюють нові правила формування Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, що порушує права Нотаріальної палати України.

Нормативно-правові акти можуть бути оскаржені до адміністративного суду протягом всього строку їх чинності.

## **2.2. Обраний спосіб захисту (п.п. 1, 2 ч. 1 ст. 5 КАСУ):**

**- визнання протиправним та нечинним нормативно-правового акту в частині,** а саме – Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» у частині, а саме пункті 1 у частині затвердження абзаців 2, 6, 9, 16, 22 пункту 2, абзацу 2 пункту 5, пункту 8 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, абзац 3 пункту 2;

**- визнання протиправним та скасування Наказу Міністерства юстиції України** від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 «Про внесення змін до персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Міністерстві юстиції України».

**2.3.** Оскаржувані правові акти регулюють сферу правовідносин щодо формування складу та діяльності Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату.

Внесені зміни до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату порушують Закон України «Про нотаріат», що гарантує права та законні інтереси нотаріусів України і Нотаріальної палати України, як органу що представляє та захищає інтереси нотаріусів в Україні.

Нотаріальна палата України вважає, що зміни, внесені до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату не відповідають вимогам Закону України «Про нотаріат» та порушують права нотаріусів, а також містять корупційний фактор, що зумовлює ризик зловживань посадовими особами Мін'юсту при формуванні персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату.

Зміни до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату фактично усувають Нотаріальну плату України від участі у формуванні і визначенні рівня професійної підготовленості осіб, які мають намір займатися нотаріальною діяльністю та вирішення питання про анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю.

В результаті запропонованих у Постанові змін, Вища кваліфікаційна комісія нотаріату фактично підпорядковується Міністерству юстиції України. Таким чином, знищуються принципи колегіальності, пропорційності та безсторонності.

Наказ Міністерства юстиції України, виданий на виконання протиправного п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату».

Оскаржуваним Наказом внесено зміни до персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 07 березня 2024 року № 707/7.

Строк повноважень персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 07 березня 2024 року № 707/7, у редакції Наказу Міністерства юстиції України від 08 квітня 2024 року №1008/7, відповідно до положень ст. 10 Закону України «Про нотаріат» складає **три роки, починаючи з дня його затвердження і триває до 07 березня 2027 року.**

Фактично Наказом Міністерства юстиції України, що виданий на виконання протиправного п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958

ДОСТРОКОВО припинено повноваження попереднього складу Комісії, що суперечить ст. 10 Закону України «Про нотаріат».

Визнання в судовому порядку протиправним та нечинним п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» тягне за собою також визнання протиправним та скасування Наказу, виданого на виконання п. 2 такої Постанови.

Крім того, персональний склад Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, затверджений Наказом Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2025 року № 2159/7, не включає у себе представників, делегованих Нотаріальною палатою України.

**2.4.** Професійне самоврядування нотаріусів здійснюється через Нотаріальну палату України та її органи (ч. 2 ст. 16 Закону України «Про нотаріат»).

**Відповідно до положень ст. 16 Закону України «Про нотаріат» до повноважень Нотаріальної палати України належать: представлення інтересів нотаріальних палат та нотаріусів у державних та інших установах; забезпечення захисту соціальних та професійних прав нотаріусів; участь у проведенні експертиз законопроектів з питань, пов'язаних з нотаріальною діяльністю.**

Пунктом 2.4 Статуту Нотаріальної палати України, затвердженого Черговим З'їздом нотаріусів України, Протокол № 5 від 20 квітня 2018 року (далі – Статут), Нотаріальна палата України для досягнення мети своєї діяльності, зокрема, захищає професійні інтереси нотаріусів та **забезпечує гарантії нотаріальної діяльності; забезпечує незалежність нотаріату та нотаріальної діяльності;** захищає права, свободи і законні інтереси, честь і гідність як кожного нотаріуса, так і нотаріату в цілому.

Підпунктом 11 пункту 2.4 Статуту передбачено, що Нотаріальна палата України **бере участь у проведенні експертиз** законопроектів та **підзаконних актів** з питань, пов'язаних з нотаріальною діяльністю.

Нотаріальна палата України не була залучена до проведення експертизи проекту Постанови «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату», безпосередньо пов'язаного з нотаріальною діяльністю, що суттєво вплинуло на рівень гарантій захисту прав нотаріусів, незалежність нотаріату та нотаріальної діяльності.

Крім того, Наказ Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 прийнятий з порушенням права Нотаріальної палати України на формування персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, до повноважень якого належить організації та вирішення ключових питань у сфері набуття та припинення права на зайняття нотаріальною діяльністю, не інакше як за її участю.

Також оскаржуваний НАКАЗ суперечить інтересам Нотаріальної палати України як організації професійного самоврядування у сфері нотаріату, до повноважень якої належить забезпечення захисту професійних прав нотаріусів та гарантій нотаріальної діяльності, незалежності нотаріату та нотаріальної діяльності, зміст яких полягає у тому, щоб пов'язані з набуттям і припиненням права на зайняття нотаріальною діяльністю питання розглядалися та вирішувалися складом Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, що сформований виключно на засадах законності, незалежності та об'єктивності.

**2.5.** Відповідно до ч. 3 ст. 2 КАСУ у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють чи прийняті (вчинені) вони:

- на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України;
- з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано;
- обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії);
- безсторонньо (неупереджено);
- добросовісно;
- розсудливо;
- з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи несправедливій дискримінації;
- пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія);
- з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення;
- своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Постанова Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» не відповідає зазначеним вимогам. Постанова прийнята без урахування усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії), без залучення до обговорення зацікавлених осіб, на яких даний нормативно-правовий акт має безпосередній вплив, та визначає їх права і обов'язки.

Нормативно-правий акт прийнятий не безсторонньо, без дотримання необхідного балансу між усіма учасниками правовідносин.

Нотаріальна палата України оскаржує як процедуру прийняття Кабінетом Міністрів України підзаконного нормативно-правового акту – Постанови від 08 серпня 2025 року № 958, так і зміст окремих положень прийнятого нормативно-правового акту.

Внесенні до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату зміни протирічають положенням чинного законодавства, **а саме – ст.ст. 10 та 16 Закону України «Про нотаріат».**

Скасування Наказу Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 «Про внесення змін до персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Міністерстві юстиції України» є похідною вимогою, адже виданий на виконання протиправного п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату».

Постанова Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 р. № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» та, як наслідок, Наказ Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 «Про внесення змін до персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Міністерстві юстиції України» прийняті з порушенням вимог ст. 10 Закону України «Про нотаріат», у зв'язку з чим не відповідають правовому акту вищої юридичної сили.

Таким чином, нормативно-правовий акт, який прийнятий з порушенням процедури та вимог закону, є протиправним та нечинним.

Правовий акт індивідуальної дії, що не ґрунтується на вимогах закону, повинен бути визнаний протиправним та скасованим.

**2.6.** Об'єм оскарження Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» та Наказу Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 «Про внесення змін до персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Міністерстві юстиції України».

Постанова Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» оскаржується у частині, а саме Позивач просить суд:

**Визнати протиправним та нечинним пункт 1 Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» від 08 серпня 2025 року № 958 у частині затвердження:**

- **абзацу 2 пункту 2 змін**, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту:

*«Комісія утворюється у складі 11 осіб, з яких шість осіб делеговані Мін'юстом, та п'ять – Нотаріальною палатою України. Мін'юст делегує своїх представників з числа його посадових осіб та/або нотаріусів (за згодою)»;*

- **абзацу 6 пункту 2 змін**, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту:

*«Затвердження персонального складу Комісії, визначення голови та секретаря Комісії з числа її членів здійснюється Мін'юстом»;*

- **абзацу 9 пункту 2 змін**, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту:

*«він не був членом Комісії попередніх складів»;*

- **абзацу 16 пункту 2 змін**, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту:

*«У разі відсутності пропозицій Нотаріальної палати України щодо делегування нотаріусів до складу Комісії протягом 10 робочих днів з дня отримання нею відповідного клопотання Мін'юст самостійно формує та затверджує новий склад Комісії у кількості 11 осіб, з яких не менше п'яти - нотаріуси (за їх згодою), пропозиції щодо делегування яких внесені територіальними органами Мін'юсту за запитом Мін'юсту у визначений в ньому термін»;*

- **абзацу 22 пункту 2 змін**, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту:

*«У разі відсутності рішення Нотаріальної палати України про відкликання члена Комісії та делегування нового представника до складу Комісії протягом п'яти робочих днів з дня отримання такого клопотання, Мін'юст самостійно делегує нового представника до складу Комісії з числа нотаріусів (за їх згодою), пропозиції щодо делегування яких внесені територіальними органами Мін'юсту за запитом Мін'юсту у визначений в ньому термін»;*

- **абзацу 2 пункту 5 змін**, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту:

*«1) слово «дев'яти» замінити словом «семи»;*

- **пункту 8 змін**, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту:

*«В абзаці третьому пункту 24 слова «надсилається Мін'юстом на адресу електронної пошти» замінити словами «доводиться до відома».*

**Визнати протиправним та нечинним абзац 3 пункту 2 Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» від 08 серпня 2025 року № 958 наступного змісту:**

*«затвердити новий склад Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату з урахуванням змін, внесених цією постановою».*

Наказ Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 «Про внесення змін до персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Міністерстві юстиції України» Позивач просить визнати протиправним та скасувати в повному обсязі.

**2.7.** Для зручності, до адміністративного позову додана Постанова Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату», в якій виділені фрагменти, що оскаржуються (додаток 6).

**2.8.** Глава 11 КАСУ визначає особливості позовного провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів органів виконавчої влади та інших суб'єктів владних повноважень.

Правила ст. 264 КАСУ поширюються на розгляд адміністративних справ щодо:

1) законності (крім конституційності) постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України

2) законності та відповідності правовим актам вищої юридичної сили нормативно-правових актів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, інших суб'єктів владних повноважень.

### **3. СТРОК ЗВЕРНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ**

**3.1.** Відповідно до положень **ч. 1, абз. 1 ч. 2 ст. 122 КАСУ** позов може бути подано в межах строку звернення до адміністративного суду, встановленого цим Кодексом або іншими законами.

Для звернення до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи встановлюється шестимісячний строк, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів.

Згідно з ч. 3 ст. 264 КАСУ нормативно-правові акти можуть бути оскаржені до адміністративного суду протягом всього строку їх чинності.

Постанова «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» № 958 була прийнята Кабінетом Міністрів України 08 серпня 2025 року.

Наказ Міністерства юстиції України «Про внесення змін до персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Міністерстві юстиції України» № 2159/7 прийнятий 13 жовтня 2025 року.

Отже, адміністративний позов подається до суду у строки, визначені законом.

### **4. ДЖЕРЕЛА ПРАВА, ЩО МОЖУТЬ БУТИ ЗАСТОСОВАНІ ДО СПІРНИХ ПРАВОВІДНОСИН**

- Конституція України;
- КАСУ;

- Закон України «Про Кабінет Міністрів України»;
- Регламент Кабінету Міністрів України, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 950;
- Закон України «Про правотворчу діяльність»;
- Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»;
- Закон України «Про нотаріат»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» від 31 серпня 2011 року № 923.

## **5. ВИКЛАД ОБСТАВИН, ЯКИМИ ПОЗИВАЧ ОБҐРУНТОВУЄ СВОЇ ВИМОГИ**

**5.1.** Кабінет Міністрів України прийняв Постанову від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату».

Міністерство юстиції України на виконання абз. 3 п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 прийняло Наказ від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 «Про внесення змін до персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Міністерстві юстиції України».

### **5.2. Суб'єктний склад правовідносин**

Відповідач 1 – Кабінет Міністрів України, який є органом державної влади, суб'єктом правотворчої діяльності (ч. 2 ст. 4 Закону України «Про правотворчу діяльність»).

Кабінет Міністрів України прийняв підзаконний нормативно-правовий акт – Постанову від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату», яка є предметом оскарження.

### Відповідач 2 – Міністерство юстиції України

Проект Постанови розроблено Міністерством юстиції України з власної ініціативи.

Міністерство юстиції України є головним розробником проекту акта Кабінету Міністрів України.

Міністерство юстиції України на виконання абз. 3 п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» прийняло Наказ від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 «Про внесення змін до персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Міністерстві юстиції України».

Позивач – Нотаріальна палата України, яка у розумінні п. 3 ч. 5 ст. 4 Закону України «Про правотворчу діяльність» є заінтересованою особою, на діяльність якої впливає прийнятий нормативно-правовий акт.

Заінтересовані особи беруть участь у правотворчій діяльності відповідно до Конституції України, Закону України «Про правотворчу діяльність», законів щодо публічних консультацій, лобізму та лобістської діяльності, а також інших законів України.

Право участі Нотаріальної палати України у правотворчій діяльності закріплене у **ст. 16 Закону України «Про нотаріат» та підпункті 11 пункту 2.4 Статуту Нотаріальної палати України.**

До повноважень Нотаріальної палати України належать: представлення інтересів нотаріальних палат та нотаріусів у державних та інших установах; забезпечення захисту соціальних та професійних прав нотаріусів; участь у проведенні експертиз законопроектів та підзаконних актів з питань, пов'язаних з нотаріальною діяльністю.

Відповідно до п. 5 § 33 Регламенту Кабінету Міністрів України (5) проект акта Кабінету Міністрів підлягає обов'язковому погодженню **всіма заінтересованими органами**, а також Мінфіном, Мінекономіки та Мінцифри.

Нотаріальна палата України не була залучена до правотворчої діяльності щодо оспорюваної Постанови Кабінету Міністрів України, хоча предмет її (Постанови) правового регулювання напряму впливає на діяльність, права, інтереси та обов'язки Нотаріальної палати України.

### **5.3. Вид правових актів, що оскаржуються.**

Постанова Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» є **нормативно-правовим актом**.

Нормативно-правовий акт – це офіційний документ, прийнятий (виданий) суб'єктом правотворчої діяльності в установленому Конституцією України та (або) законом порядку у письмовій формі (крім випадків, визначених частиною другою статті 47 цього Закону), який містить норму (норми) права і розрахований на неодноразову реалізацію.

Відповідно до **статті 113 Конституції України** Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади, якій у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, а також указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України.

До повноважень Кабінет Міністрів України, визначених **статтею 116 Конституції України**, зокрема належить: здійснення внутрішньої і зовнішньої політики держави, виконання Конституції і законів України, актів Президента України; вжиття заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина; забезпечення проведення політики у сферах праці й зайнятості населення, соціального захисту, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування.

Кабінет Міністрів України в межах своєї компетенції видає постанови і розпорядження, які є обов'язковими до виконання. Кабінет Міністрів України підписує Прем'єр-міністр України (стаття 117 Конституції України).

Аналогічна норма продубльована в **ст. 49 Закону України «Про Кабінет Міністрів України»**, згідно з якою Кабінет Міністрів України на основі та на виконання Конституції і законів України, актів Президента України, постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, видає обов'язкові для виконання акти – постанови і розпорядження.

Акти Кабінету Міністрів України нормативного характеру видаються у формі постанов Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України, які відповідно до закону є регуляторними актами, розробляються, розглядаються, приймаються та оприлюднюються з урахуванням вимог **Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»**. Акти Кабінету Міністрів України підписує Прем'єр-міністр України.

Таким чином, Постанови Кабінету Міністрів України це **підзаконні нормативно-правові акти, що носять регуляторний характер**.

Підзаконний нормативно-правовий акт – це акт, прийнятий (виданий) суб'єктом правотворчої діяльності **на основі та на виконання** Конституції України, **законів**, чинних міжнародних договорів України та спрямований на їх реалізацію.

Підзаконні нормативно-правові акти **мають відповідати** Конституції України, **законам**, чинним міжнародним договорам України, підзаконним нормативно-правовим актам вищої юридичної сили та узгоджуватися між собою (*ст. 17 Закону України «Про правотворчу діяльність»*).

Постанова Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату», будучи

підзаконним нормативним актом, повинна відповідати ст. 10 Закону України «Про Нотаріат».

Звертаємо увагу суду, що вказана Постанова Кабінету Міністрів України взагалі не містить посилання на нормативно-правовий акт, на підставі якого вона прийнята.

Наказ Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2025 року № 2159/7, винесений на виконання абз. 3 п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958, є індивідуальним актом.

Індивідуальний акт – акт (рішення) суб'єкта владних повноважень, виданий (прийняте) на виконання владних управлінських функцій або в порядку надання адміністративних послуг, який стосується прав або інтересів визначеної в акті особи або осіб, та дія якого вичерпується його виконанням або має визначений строк (п. 19 ч. 1 ст. 4 КАСУ).

**І Наказ Міністерства юстиції України, і Постанова Кабінету Міністрів є такими, що не відповідають правовому акту вищої юридичної сили, а саме – ст. 10 Закону України «Про нотаріат».**

**Крім того, Постанова від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» прийнята з порушенням ст. 16 Закону України «Про нотаріат».**

## **6. ПОРУШЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ПРИЙНЯТТЯ РЕГУЛЯТОРНОГО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТУ**

**6.1. Окремими та самостійними підставами для визнання акту недійсним є невідповідність процедури його прийняття вимогам чинного законодавства.**

За адвокатським запитом від 26 серпня 2025 року № 15/8/25 (реєстраційний номер Секретаріату Кабінету Міністрів України 28347/0/1-25) я просила надати мені належним чином завірени матеріали, які надавалися членам Кабінету Міністрів України і на підставі яких була прийнята 08 серпня 2025 року Постанова Кабінету Міністрів України № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату», ідентифікатор 958-2025-п, у тому числі висновки та документи органів виконавчої влади, які брали участь у підготовці і погодженні проекту даної постанови, копію експертного висновку щодо регуляторного впливу даної Постанови та повідомити перелік заінтересованих органів з яким відбувалося погодження проекту нормативного акту. Надати письмові відповіді (листи), які надійшли до Кабінету Міністрів України від органів влади, громадських об'єднань, наукових та професійних організацій з позицією та/або зауваженнями таких органів під час процедури прийняття, погодження, розробки проекту Постанови, в тому числі, але не обмежуючись експертизу/висновок/погодження Міністерства юстиції України, Міністерства закордонних справ України на проекті Постанови.

У відповідь на адвокатський запит мені було надіслано документи:

1. Супровідний лист Секретаріату Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2025 року № 23162/0/2-25 на 1 арк.

2. Проект Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» на 1 арк.

3. Зміни, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату на 3 арк.

4. Пояснювальна записка до Проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату», складена Міністром юстиції України на 3 арк.

5. Довідка про погодження проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» на 1 арк.
6. Порівняльна таблиця до Проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» на 6 арк.
7. Порівняльна таблиця щодо врахування зауважень Національного агентства з питань запобігання корупції на 6 арк.
8. Довідка щодо відповідності зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву європейського Союзу (acquis ЄС) проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» на 1 арк.
9. Висновок Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України до проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» на 2 арк.
10. Висновок Міністерства фінансів України до проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» на 1 арк.
11. Висновок Міністерства цифрової трансформації України до проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» за результатами проведення цифрової експертизи на 4 арк.
12. Висновок антикорупційної експертизи проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» на 3 арк.

Дані документи долучені до адміністративного позову.

Ознайомившись з наданими Секретаріатом Кабінету Міністрів України документами, можемо констатувати, що Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» від 08 серпня 2025 року № 958 прийнята з порушенням ПРОЦЕДУРИ ПРИЙНЯТТЯ РЕГУЛЯТОРНОГО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТУ.

**6.2.** Відповідно до положень **ст. 49 Закону України «Про Кабінет Міністрів України»** акти Кабінету Міністрів України нормативного характеру видаються у формі постанов Кабінету Міністрів України, є регуляторними актами, розробляються, розглядаються, приймаються та оприлюднюються з урахуванням вимог:

- **Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»;**
- **Регламенту Кабінету Міністрів України;**
- **Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 року № 308;**
- **Правил підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 06 вересня 2005 року № 870.**

В даних нормативних актах регламентована процедура прийняття регуляторного акту, що приймається Кабінетом Міністрів України.

Підготовка Кабінетом Міністрів України проектів регуляторних актів здійснюється в порядку, встановленому **Регламентом Кабінету Міністрів України**, з урахуванням вимог частин третьої та четвертої статті 7 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

**6.3. Процедура** підготовки Кабінетом Міністрів України проектів регуляторних актів відповідно до Закону України «**Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності**» включає в себе наступні етапи:

- оприлюднення проектів регуляторних актів з метою одержання зауважень і пропозицій. Якщо поданий на погодження проект регуляторного акта не оприлюднювався розробником цього проекту, уповноважений орган залишає цей проект без розгляду.

- погодження проектів регуляторних актів із уповноваженим органом.

Для погодження до уповноваженого органу разом з проектом регуляторного акта подаються **аналіз регуляторного впливу** цього проекту та **копія оприлюдненого повідомлення про оприлюднення проекту** з метою одержання зауважень і пропозицій.

- доопрацювання проекту регуляторного акта, після отриманих зауважень.

- після доопрацювання проекту регуляторного акта та/або відповідного аналізу регуляторного впливу з урахуванням наданих зауважень та пропозицій цей проект подається у встановленому цим Законом порядку **на повторне погодження до уповноваженого органу.**

- підготовка структурним підрозділом Секретаріатом Кабінету Міністрів України експертного висновку щодо регуляторного впливу.

- підготовки експертних висновків.

Регуляторний акт не може бути прийнятий або схвалений уповноваженим на це органом виконавчої влади або його посадовою особою, якщо наявна хоча б одна з таких обставин:

- відсутній аналіз регуляторного впливу;
- проект регуляторного акта не був оприлюднений;
- проект регуляторного акта не був поданий на погодження із уповноваженим органом;
- щодо проекту регуляторного акта уповноваженим органом було прийнято рішення про відмову в його погодженні.

П о р у ш е н н я 1

**Проект Постанови від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» не був оприлюдненим.**

Відповідно до положень **ст. 9** Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» **кожен проект** регуляторного акта оприлюднюється з метою одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань.

Повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта повинно містити:

- стислий виклад змісту проекту;
- поштову та електронну, за її наявності, адресу розробника проекту та інших органів, до яких відповідно до цього Закону або за ініціативою розробника надсилаються зауваження та пропозиції;

- інформацію про спосіб оприлюднення проекту регуляторного акта та відповідного аналізу регуляторного впливу (назва друкованого медіа та/або адреса сторінки в мережі Інтернет, де опубліковано чи розміщено проект регуляторного акта та аналіз регуляторного впливу, або інформація про інший спосіб оприлюднення, передбачений частиною п'ятою статті 13 цього Закону);

- інформацію про строк, протягом якого приймаються зауваження та пропозиції від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань;

- інформацію про спосіб надання фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями зауважень та пропозицій.

Усі зауваження і пропозиції щодо проекту регуляторного акта та відповідного аналізу регуляторного впливу, одержані протягом встановленого строку, підлягають **обов'язковому розгляду розробником** цього проекту.

Аналогічна вимога щодо оприлюднення регуляторного акту, передбачена в ст. 50 Закону України «Про Кабінету Міністрів України».

Зареєстровані проекти актів Кабінету Міністрів України вносяться до бази даних електронної комп'ютерної мережі.

**Їх оприлюднення на офіційному веб-сайті Кабінету Міністрів України здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.**

До підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України можуть залучатися народні депутати України, науковці та інші фахівці за їх згодою.

Проект Постанови від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» Міністерством юстиції України не оприлюднювався, чим було порушено принцип відкритості і публічного обговорення регуляторного акту, що впливає на права нотаріусів, або осіб, які бажають обрати професію нотаріуса.

**Якщо поданий на погодження проект регуляторного акта не оприлюднювався розробником цього проекту, уповноважений орган залишає цей проект без розгляду.**

**В порушення Регламенту та ст. 9 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» Кабінет Міністрів України не перевіряв, чи оприлюднювався регуляторний акт, розробником якого є Міністерство юстиції України, та прийняв його, без одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань.**

## **П о р у ш е н н я 2**

**Проект Постанови від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» не має експертного висновку щодо регуляторного впливу.**

Регуляторний вплив нормативного акту – це вплив норм, які регулюють правовідносини між владою та іншими суб'єктами суспільства. Такий вплив визначається шляхом аналізу всього тексту акту, включаючи додатки, для виявлення норм, що встановлюють правила, стандарти чи обмеження для суб'єктів на яких розповсюджується даний документ.

Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» (далі – Закон № 1160-IV) визначено, що аналіз регуляторного впливу – це документ, який містить:

- 1) обґрунтування необхідності державного регулювання шляхом прийняття регуляторного акта;

- 2) аналіз впливу, який справлятиме регуляторний акт на ринкове середовище, забезпечення прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави;
- 3) обґрунтування відповідності проекту регуляторного акта принципам державної регуляторної політики.

Згідно зі статтею 24 Закону № 1160-IV кожен проект регуляторного акту, що внесений на розгляд до Кабінету Міністрів України подається для підготовки **експертного висновку** щодо регуляторного впливу до структурного підрозділу Секретаріату Кабінету Міністрів України, на який рішенням Кабінету Міністрів України покладено відповідну функцію.

Порядок та строки підготовки експертних висновків щодо регуляторного впливу проектів регуляторних актів, внесених на розгляд Кабінету Міністрів України, встановлюються Регламентом Кабінету Міністрів України (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 950 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 09 листопада 2011 року № 1156).

На засідання Кабінету Міністрів України разом із проектом регуляторного акта подаються **аналіз регуляторного впливу, яким супроводжується цей проект та експертний висновок щодо регуляторного впливу відповідного проекту регуляторного акта.**

Так, Секретаріат Кабінету Міністрів України не підготував **експертний висновок щодо регуляторного впливу Постанови від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату», тому не встановлена необхідність внесення запропонованих змін і не встановлені суб'єкти, на яких цей нормативний акт розповсюджується (впливає).**

Заінтересовані органи не були залучені до нормотворчого процесу та обговорення проекту.

### П о р у ш е н н я 3

**Нотаріальна палата України не була залучена до обговорення та не погоджувала проект Постанови від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату».**

Відповідно до абзацу 1 пункту 5 § 33 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 950 (зі змінами), проект акта Кабінету Міністрів **підлягає обов'язковому погодженню усіма заінтересованими органами.**

Опрацювання проектів актів Кабінету Міністрів України у Секретаріаті Кабінету Міністрів України та розгляд проектів актів Кабінету Міністрів України унормовано відповідно главами 26, 27 Регламенту Кабінету Міністрів України.

Врегулювання розбіжностей у позиціях органів виконавчої влади, координація їх дії з метою пошуку взаємоузгоджених рішень, забезпечення узгодження з **усіма заінтересованими органами** та доопрацювання проектів актів здійснюється Урядовим комітетом відповідно до пункту 2 частини другої § 28-1 розділу 3-1 Регламенту Кабінету Міністрів України.

Відповідно до положень ст. 10 Закону України «Про нотаріат» для визначення рівня професійної підготовленості осіб, які мають намір займатися нотаріальною діяльністю, та вирішення питання про анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю при Міністерстві юстиції України утворюється Вища кваліфікаційна комісія нотаріату. Персональний склад Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату затверджується наказом Міністерства юстиції України.

Відповідно до положень ст. 16 Закону України «Про нотаріат» професійне самоврядування нотаріусів здійснюється через Нотаріальну палату України та її органи.

До повноважень Нотаріальної палати України належать: представлення інтересів нотаріальних палат та нотаріусів у державних та інших установах; забезпечення захисту соціальних та професійних прав нотаріусів; участь у проведенні експертиз законопроектів з питань, пов'язаних з нотаріальною діяльністю; забезпечення підвищення кваліфікації нотаріусів та їхніх помічників; контроль за дотриманням нотаріусами правил професійної етики та інші повноваження.

Також ст. 16 Закону України «Про нотаріат» визначає, що **діяльність Нотаріальної палати України здійснюється відповідно до законодавства та її статуту. Повноваження Нотаріальної палати України визначаються цим Законом та її статутом.**

Підпунктом 11 пункту 2.4 Статуту Нотаріальної палати України передбачено, що Нотаріальна палата України **бере участь у проведенні експертиз законопроектів та підзаконних актів** з питань, пов'язаних з нотаріальною діяльністю.

Також п. 5.12 Статуту передбачено, що у період між З'їздами нотаріусів України функції професійного самоврядування нотаріусів виконує Рада НПУ. Рада НПУ, зокрема, здійснює аналітично-методичне та наукове забезпечення нотаріальної діяльності, **бере участь у проведенні експертиз законопроектів та інших підзаконних нормативно-правових актів** з питань, пов'язаних з нотаріальною діяльністю, вносить відповідні пропозиції.

08 лютого 2018 року Міністерство юстиції України (далі – Міністерство) в особі заступника Міністерства юстиції України з питань державної реєстрації Олени Сукманової, з однієї сторони, та Нотаріальна палата України (далі – НПУ) в особі Президента Нотаріальної палати України Володимира Марченка, з іншої сторони (далі – Сторони) уклали цей Меморандум про співпрацю. Згідно даного Меморандуму проводилась постійна спільна комунікація та робота, яка передбачає активну участь професійного самоврядування при проведенні підготовки проектів нормативно-правових актів та їх експертизи.

**Нотаріальної палати України констатує, що Постанова прийнята поспішно, у недемократичний спосіб, без консультацій з органом професійного самоврядування та без забезпечення можливості проведення експертизи проекту і надання пропозицій Нотаріальною палатою України.**

Нотаріальна палата України, як орган професійного самоврядування, не залучався Кабінетом Міністрів України та Мін'юстом до обговорення змін до цих підзаконних нормативно правових актів, та подання пропозицій від професійного самоврядування, відсутні будь-які норми щодо узгоджувальних процедур з професійним самоврядуванням.

Таким чином, правове регулювання на підзаконному рівні процедур, пов'язаних з доступом до нотаріальної діяльності та його припиненням, роботи Комісії, формування кількісного та персонального складу було здійснено на підзаконному рівні виключно Кабінетом Міністрів та Мін'юстом, без залучення професійного самоврядування, **що є порушенням ст. 16 Закону України «Про нотаріат».**

**Нотаріальна палата України не була залучена до обговорення та погодження проекту Постанови від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату».**

#### П о р у ш е н н я 4

**Не була проведена повторна антикорупційна експертиза після «усунення недоліків» зазначених у попередньому висновку антикорупційної експертизи.**

Відповідно до § 37-2 Регламенту Кабінету Міністрів необхідно проведення Антикорупційної експертизи Національного агентства з питань запобігання корупції.

Національне агентство з питань запобігання корупції провело антикорупційну експертизу проекту нормативно-правового акта Кабінету Міністрів з метою виявлення у ньому факторів, що сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень.

Відповідно до Висновку антикорупційної експертизи проекту постанови КМУ «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» в проекті Постанови виявлено ризик зловживань посадових осіб Мін'юсту при її формуванні, проект містить корупційний фактор та потребує доопрацювання з урахуванням наданих рекомендацій.

Розробник нормативного акту Міністерство юстиції України (ризик зловживань посадових осіб якого виявлено при формуванні комісії) розглянув рекомендації і вніс зміни, які ще більше посилюють вплив Мін'юсту на формування та управління Вищою кваліфікаційною комісією нотаріату.

Так в проекті пропонувалося призначення Мін'юстом голови Вищої кваліфікаційною комісією нотаріату. Національне агентство з питань запобігання корупції зазначило про можливий ризик зловживань посадових осіб Мін'юсту при її формуванні. У прийнятій постанові у абз 5 п. 2 вже зазначено що Мін'юст не тільки затверджує персональний склад Комісії, а й самостійно визначає голову та секретаря Комісії».

Тобто з 11 членів комісії з яких 6 є делегованими Мін'юстом і ще 2 призначеними Мін'юстом залишається лише 3 члена комісії які формально не підпорядковані Міністерству юстиції України. Порушено принцип безсторонності та об'єктивності.

Відповідно до § 40 Регламенту Кабінету Міністрів, якщо в результаті врахування розробником зауважень заінтересованих органів проект акта Кабінету Міністрів або окремі його положення, погоджені іншими заінтересованими органами зазнали змін, що суттєво змінюють проект акта Кабінету Міністрів, проект у відповідній частині підлягає **повторному погодженню такими органами.**

**Повторного погодження** з Національним агентством з питань запобігання корупції не відбувалося.

Тому відсутня інформація щодо відсутності корупціогенного фактору після «доопрацювання» Мін'юстом свого ж проекту в якому виявлено «ризик зловживань» працівників Мін'юсту.

## П о р у ш е н н я 5

**Відсутня таблиця відповідності проекту акта зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського Союзу (acquis ЄС).**

Відповідно до § 35 Регламенту Кабінету Міністрів необхідно проведення експертизи на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського Союзу (acquis ЄС).

Експертизу проводить Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів .

Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів аналізує таблицю відповідності, наведену розробником у довідці, передбаченій пунктом 3 § 35 цього Регламенту, на предмет точності відображеної в ній інформації.

При розгляді проекту Постанови розробник, яким є Міністерство юстиції України просто склало Довідку про те, що проект акту за предметом правового регулювання не належить до сфер, правовідносини в яких регулюються правом Європейського союзу. Проект не містить норм, які є предметом міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Міністерство юстиції напряду в Довідці заявило що проект акта розроблено БЕЗ ВРАХУВАННЯ ПРОГРАМНИХ ДОКУМЕНТІВ У СФЕРІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ТА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ.

Міністерство юстиції стверджує що проект акта не належить до зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правових, та до права Європейського Союзу.

Відповідно до § 35 Регламенту Кабінету Міністрів у разі невідображення розробником інформації в таблиці відповідності, відображення її в неповному обсязі **чи відсутності такої таблиці**, а також у разі виявлення ознак невідповідності чи неповної відповідності проекту акта зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського Союзу (acquis EC) Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів надсилає розробнику у строк, визначений ним відповідно до § 38 цього Регламенту, рекомендації із зазначенням способу доопрацювання проекту акта.

Таблиця відповідності проекту акта зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського Союзу (acquis EC) - **відсутня**.

**Довідка зацікавленої особи (розробника) Мін'юсту не може собою замінити експертизу на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського Союзу (acquis EC), що проводить Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів.**

Обов'язкові для євроінтеграції заходи містяться у третьому блоці Дорожньої карти з питань верховенства права, Розділ 24 «Юстиція, свобода та безпека».

Україна заявила, що залишається відданою принципам верховенства права та безкомпромісної боротьби з корупцією. ЄС встановлює стандарти та правила для нотаріальної діяльності. Серед основних принципів Євросоюзу щодо діяльності нотаріальної спільноти це дерегуляція та децентралізація структури нотаріальних органів.

Зміни до «Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» посилюють контрольні функції Міністерства юстиції України ,що не свідчить про дерегуляцію та децентралізацію структури нотаріальних органів.

**Пояснення щодо важливості забезпечення незалежності та самостійності Комісії, що впливає в цілому на нотаріат, як інститут безспірної цивільної юрисдикції та превентивного правосуддя, та дотримання європейського вектору всебічної підтримки та розвитку професійного самоврядування незалежних професій.**

Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом однієї з цілей асоціації з поміж інших цілей є: посилення співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки з метою забезпечення верховенства права та поваги до прав людини і основоположних свобод. В рамках співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки Сторони надають особливого значення утвердженню верховенства права та укріпленню інституцій усіх рівнів у сфері управління загалом та правоохоронних і судових органів зокрема. Співробітництво спрямоване, зокрема, на зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості та боротьбу з корупцією. Співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки має відбуватися, зокрема, на основі принципу поваги до прав людини та основоположних свобод.

Забезпечення права на чесний доступ до професії під час допуску до складення кваліфікаційного іспиту та безпосередньо під час його складення, гарантування державою справедливого розгляду питання, пов'язаного з припиненням права на професію (анулювання свідоцтва на право на зайняття нотаріальною діяльністю) та прийняття

справедливого, професійного, неупередженого рішення про анулювання свідоцтва чи про відмову в його анулюванні, забезпечення чистоти професії нотаріуса шляхом недопущення до професії осіб з низькою кваліфікацією чи анулювання свідоцтва нотаріусам, які скомпрометували професію нотаріуса вчиненням незаконних дій, порушенням правил професійної етики чи через знищення чи втрату нотаріусом або з його вини архіву нотаріуса – вкладається в концепцію цінностей, відданість яким задекларувала Україна підписанням цієї Угоди: повага до демократичних принципів, верховенства права, доброго врядування, прав людини і основоположних свобод. а також відповідає прийнятому Україною зобов'язання розбудовувати розвинуту й сталу демократію.

Відповідно до матеріалів роботи комітету 4 робочої групи «Юстиція» Національної ради з відновлення України від наслідків війни, базуючись на тому, що Україна зробила свій цивілізаційний вибір на користь європейського вектору розвитку, що, серед іншого - означає безумовне верховенство права та справедливості в усіх сферах державної політики та суспільного життя. Нотаріат як інститут безспірної цивільної юрисдикції та превентивного правосуддя, включено до системного удосконалення національного законодавства та його адаптації до європейських інституцій на базі демократичних та антикорупційних принципів. Вказані принципи та інші, притаманні вектору європейської інтеграції України, повинні покладатися в роботу усіх інституцій, що в першу чергу повинно стосуватися роботи Комісії на перехідному етапі до створення повноцінного незалежного кваліфікаційно-дисциплінарного органу професійного самоврядування у сфері нотаріату та розпочатої децентралізації владних повноважень держави.

В матеріалах тіньового звіту до розділу 23 «Правосуддя та фундаментальні права» Звіту Європейської комісії щодо України у 2023 році, підготовленого в межах реалізації Проєкту ЄС «Право-Justice», за сприяння Європейського Союзу, EXPERTISE FRANCHEGROUPE AFD, за участю Лабораторії законодавчих ініціатив (ЛЗІ), Transparency International Ukraine (TI Ukraine), Центру прав людини ZMINA (Україна), «Адвокат майбутнього» (АМ), Асоціації правників України (АПУ), 2023 році, наведено необхідність проведення реформ для посилення незалежності кваліфікаційних/дисциплінарних комісій юридичних професій, посилені обґрунтовані рекомендації щодо зменшення квот представництва представників Мін'юсту у дисциплінарних комісіях суміжних професій, наприклад виконавців, задля зменшення впливу, запровадження процедур «обрання» замість «призначення». Вказаний звіт ставить у позитивний приклад іншим професіям роботу Комісії щодо анулювання свідоцтв про право на зайняття нотаріальною діяльністю у разі набуття права на здійснення нотаріальної діяльності на тимчасово окупованих територіях за російським законодавством, співпрацю з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією.

Успішний міжнародний досвід європейських держав романо-германської системи права демонструє фундаментальну та визначальну роль професійного самоврядування у процедурах доступу до нотаріальної діяльності та його припинення, процедури навчання, стажування, підтримки кандидатства, наставництва, менторства, проведення кваліфікаційних іспитів, прийняття рішень та складання рекомендацій органам юстиції до призначення на посади нотаріусів, дисциплінарні процедури тощо – все при органах професійного самоврядування нотаріусів.

В Україні напрацьована спільно Нотаріальною палатою України та Мін'юстом концепція реформування нотаріату (включаючи Комісію) з вектором децентралізації владних повноважень держави та передачі їх частини органу професійного самоврядування, над якою було проведено спільну колосальну роботу. Концепція віднайшла своє вираження та закріплена в Законопроекті 5644 авторства народного депутата України І.П. Фріса. Законопроект прийнято напередодні війни 15 лютого 2022

року Верховною радою України за основу в першому читанні (За-335 Проти-0 Утрималось-7 Не голосувало-24), що дозволяє стверджувати про надану дуже високу підтримку концептуальних змін парламентом – вищим органом законодавчої влади.

Виклики повномасштабного вторгнення держави-агресора обумовили консолідацію та концентрацію наших зусиль над порядком людей, максимальним забезпеченням їх нотаріальними діями та документами нотаріусами, як суб'єктами критичної інфраструктури, що успішно виконано нотаріусами, Нотаріальною палатою України, Мін'юстом. Пріоритети також було віддано допомозі армії, релокаціям, порядкам архівів, відновленню роботи реєстрів, пошуку виходів забезпечити запити людей вчиненням нотаріальних дій без реєстрів, забезпеченням альтернативними джерелами інтернету, зв'язку та електроенергії, що було реалізовано.

Війна та розвиток цифрових технологій внесли також потребу змін у правовому регулюванні ряду робочих питань нотаріату, над чим активно ведеться робота, однак жодним чином не впливають на концептуальні узгоджені питання реформування нотаріату, в тому числі в частині, що стосується Комісії. Навпаки, сьогодні Україна життями виборює ці демократичні європейські цінності.

## Порушення 6

### **Відсутня правова експертиза проекту Постанови.**

Відповідно до § 45-46 Регламенту Кабінету Міністрів Мін'юст під час проведення правової експертизи перевіряє проект акта Кабінету Міністрів на відповідність Конституції України, актам законодавства та чинним міжнародним договорам України, стандартам Ради Європи у сфері демократії, верховенства права та прав людини, зокрема положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, з урахуванням практики Європейського суду з прав людини, принципам недискримінації (антидискримінаційна експертиза) та забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків (гендерно-правова експертиза).

За результатами правової експертизи проекту акта Кабінету Міністрів Мін'юст оформляє висновок за встановленою ним формою, невід'ємною частиною якого є висновок за результатами експертизи на відповідність проекту акта положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, з урахуванням практики Європейського суду з прав людини. У висновку Мін'юсту обов'язково зазначаються правові підстави прийняття акта з посиланням на норми законодавчих актів, згідно з якими предмет правового регулювання проекту акта належить до повноважень Кабінету Міністрів. Висновок підписує Міністр, а у разі його відсутності - перший заступник Міністра.

## ВИСНОВОК

Частинами першою та другою статті 25 Закону № 1160-IV встановлено, що регуляторний акт не може бути прийнятий або схвалений уповноваженим на це органом виконавчої влади або його посадовою особою, якщо наявна хоча б одна з таких обставин:

- відсутній аналіз регуляторного впливу;
- проект регуляторного акта не був оприлюднений;
- проект регуляторного акта не був поданий на погодження із уповноваженим органом;
- щодо проекту регуляторного акта уповноваженим органом було прийнято рішення про відмову в його погодженні.

Проект постанови Кабінету Міністрів України не міг бути розглянутий та схвалений Урядом за відсутності погодження заінтересованої особи, якою є Нотаріальна

палата України, так як нормативний акт напряду впливає на обсяг прав та обов'язків Нотаріальної палати України.

Аналогічна правова позиція викладена також у постанові Верховного Суду від 27 листопада 2018 року по справі № 826/2507/18, відповідно до якої «...внаслідок порушення вимог законів України «Про Кабінет Міністрів України», «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», а також Регламенту Кабінету Міністрів України, зокрема, недотримання принципів державної регуляторної політики (передбачуваності, плановості, обґрунтованості), відсутності аналізу регуляторного впливу акта, порушення вимог щодо оприлюднення регуляторного акта та документа, що містить аналіз його регуляторного впливу, непогодження акта з Державною регуляторною службою України, Постанова № 203 є протиправною та нечинною».

Крім того, варто наголосити, що ст. 4 Закону № 1160-IV визначено принципи державної регуляторної політики, серед яких – передбачуваність, послідовність регуляторної діяльності, відповідність її цілям державної політики, а також планам з підготовки проектів регуляторних актів, що дозволяє суб'єктам господарювання здійснювати планування їхньої діяльності.

**Постанова від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» прийнята без проведення консультацій з зацікавленими особами щодо яких визначено регулювання прав і обов'язків в даній постанові, без попереднього оприлюднення проекту даної Постанови, без проведення правової експертизи, без проведення експертизи на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського Союзу (acquis EC). Без проведення повторної антикорупційної експертизи і без отримання висновку щодо регуляторного впливу.**

Порушення процедури прийняття проекту нормативно-правового акту призвели до протиправності змісту Постанови від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату».

## **7. ПОРУШЕННЯ, ДОПУЩЕНІ ПІД ЧАС ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТУ**

**7.1. Пояснення щодо вимоги про визнання протиправним та нечинним абзацу 3 п. 2 Постанови від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату», яким:**

*«затвердити новий склад Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату з урахуванням змін, внесених цією постановою».*

Відповідно до положень ст. 10 Закону України «Про Нотаріат» для визначення рівня професійної підготовленості осіб, які мають намір займатися нотаріальною діяльністю, та вирішення питання про анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю при Міністерстві юстиції України утворюється Вища кваліфікаційна комісія нотаріату. Персональний склад Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату затверджується наказом Міністерства юстиції України.

**Строк повноважень персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату становить три роки, починаючи з дня його затвердження.**

### Порівняльна таблиця

**1. Постанова від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» – п. 2 Постанови:**

Міністерству юстиції протягом **двох місяців** з дня набрання чинності цією постановою (....) **затвердити новий склад** Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату з урахуванням змін, внесених цією постановою.

**2. ст. 10 Закону України «Про Нотаріат» – Строк повноважень персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату становить три роки, починаючи з дня його затвердження**

Фактично, Постановою від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» було **зменшено строк повноважень персонального складу** Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, який визначений в 3 роки починаючи з дня його затвердження відповідно до Закону України «Про нотаріат» та **оголошено про створення нового персонального складу** Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату у спосіб, який не є пропорційним, без дотриманням **необхідного балансу між учасниками правовідносин.**

Діючий персональний склад Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату затверджено Наказом Міністерства юстиції України від 07 березня 2024 року № 707/7, у редакції Наказу Міністерства юстиції України від 08 квітня 2024 року №1008/7, строк повноважень складає **три роки, починаючи з дня його затвердження до 07 березня 2027 року.**

Компетенція Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату у прийнятті рішень та **строк повноважень персонального складу** встановлюється виключно Законом України «Про нотаріат» та **є окремою непорушною гарантією незалежності Комісії**, яка не може бути порушена підзаконними нормативно-правовими актами.

Статтею 10 Закону України «Про нотаріат» визначено загальні положення про Комісію та порядок її роботи.

**При цьому, чітко визначена виключна компетенція Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату щодо прийняття рішень та строк повноважень персонального складу.**

Статтею 10 Закону України «Про нотаріат» встановлено, що строк повноважень персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату становить три роки, починаючи з дня його затвердження. Вказана єдина норма прийнята законодавцем з **метою виключення можливості впливу на Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату** для прийняття тих чи інших рішень **через її дострокове розформування**, зміну складу, та задля надання гарантій незалежності від адміністративного та політичного впливу, стабільності її роботи. При цьому Вища кваліфікаційна комісія нотаріату не має від держави жодних інших гарантій незалежності.

З аналізу Постанови від 08 серпня 2025 року № 958 вбачається порушення Кабінетом Міністрів України статті 10 Закону України «Про нотаріат» в частині **зобов'язання** Міністерства юстиції протягом **двох місяців** з дня набрання чинності цією постановою затвердити новий склад Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату з урахуванням змін, внесених цією постановою, а саме у **порушення строку встановленого законом – до закінчення строку повноважень діючого персонального складу Комісії, який закінчується 07 березня 2027 року.**

Крім цього, Мін'юст має і може звернутися до Нотаріальної палати України не пізніше ніж за 14 робочих днів до дня закінчення строку повноважень персонального складу Комісії, який становить три роки, починаючи з дня його затвердження, що якраз відповідає статті 10 Закону України «Про нотаріат».

Даний пункт преамбули Постанови від 08 серпня 2025 року № 958 (що є підзаконним нормативним актом) прямо протирічить статті 10 Закону України «Про нотаріат» (що є нормативним актом вищої юридичної сили).

Підстав для переобрання членів комісії чи скорочення строку її повноважень в Постанові не зазначено.

Нотаріальна палата України вважає положення Постанови про затвердження Мін'юстом нового персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату протягом двох місяців при наявності діючого персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату таким, що порушує єдину гарантію незалежності Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату – закріплений законом строк повноважень персонального складу в три роки, починаючи з дня його затвердження, та таким, що порушує статтю 10 Закону України «Про нотаріат».

**7.2. Пояснення щодо вимоги про визнання протиправним та нечинним пункту 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 у частинах затвердження:**

**- абзацу 2 пункту 2 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту:**

*«Комісія утворюється у складі 11 осіб, з яких шість осіб делеговані Мін'юстом, та п'ять – Нотаріальною палатою України. Мін'юст делегує своїх представників з числа його посадових осіб та/або нотаріусів (за згодою)»;*

**- абзацу 2 пункту 5 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту:**

*«слово «дев'яти» замінити словом «семи».*

В даному випадку Нотаріальна палата України вбачає позбавлення гарантій, що створюють передумови для забезпечення незалежності та самостійності Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Міністерстві юстиції України у прийнятті рішень.

Вища кваліфікаційна комісія нотаріату (далі – Комісія) утворюється при Міністерстві юстиції України (далі – Мін'юст) для визначення рівня професійної підготовленості осіб, які мають намір займатися нотаріальною діяльністю, та вирішення питання про анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю, виконуючи важливу роль у доступі громадян до нотаріальної діяльності та його припиненні.

Комісія не є юридичною особою, її члени працюють на громадських засадах.

Комісія діє в межах вузьких повноважень, чітко визначених Положенням про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату (далі – Положення).

Повноваження Комісії та Мін'юсту, включаючи його структурні підрозділи, територіальні органи розмежовано законодавством, залишаючи максимальний пріоритет на всіх ключових стадіях за Мін'юстом, що полягає в наступному:

Перше. Мін'юст виконує визначальну роль у правовому регулюванні усіх питань роботи Комісії, подає пропозиції Кабінету Міністрів України до Положення, самостійно встановлює Порядок допуску до складання кваліфікаційних іспитів та їх проведення, Порядок внесення Мін'юстом, його територіальними органами або Нотаріальною палатою України подання про анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю та його розгляд Вищою кваліфікаційною комісією нотаріату.

Прийняття та реєстрація заяв про внесення до Комісії подання про допуск до складання кваліфікаційного іспиту кандидатів, формування та доступ до особових справ кандидатів, їх передачу на розгляд Комісії, розроблення та оновлення екзаменаційних завдань електронного анонімного тестування, таксономії, забезпечення їх відповідності діючому законодавству, стандартам оцінювання та конфіденційності, включаючи їх правильних відповідей, організація та підготовка проведення кваліфікаційного іспиту, укладення цивільно-правових та господарських договорів з організаційних питань проведення іспиту та його технічного забезпечення, контролю підрядників та виконавців, а також усі процеси представництва у судах Комісії при оскарженні її рішень, виконанні рішень, розгляду звернень тощо – здійснює Мін'юст, в тому числі через свої структурні підрозділи (департаменти) та територіальні органи.

До повноважень Мін'юсту належить затвердження форми проведення кваліфікаційного іспиту (усна, письмова, електронне анонімне тестування (діє на сьогодні), співбесіда, відведеного часу та кількості питань, співвідношення етапів та тематики, визначення етапів та видів завдань, системи для електронного анонімного тестування, створення такої системи, запуску у промислову експлуатацію, її архітектури та вимог захисту системи, вибору та вимог захисту до комп'ютерно-технічного обладнання, його закупівлі або оренди, технічних та правових завдань, що ставляться до Адміністратора системи ДП НАІС та контролюються Держателем.

Крім того, Мін'юстом надано повноваження Адміністратору системи ДП НАІС щодо створення та налаштування системи електронного анонімного тестування, її технічне обслуговування та модернізація, а також вжиття технічних заходів для збереження даних, що містяться на сервері системи, здійснення аналізу роботи системи та обладнання, яким облаштовані автоматизовані робочі місця для проведення тестування осіб, які набрали кількість балів, достатню для складення кваліфікаційного іспиту, та складення за результатами аналізу роботи системи письмового звіту.

Друге. Проведення перевірок нотаріусів та розгляд скарг, застосування дисциплінарних санкцій, зупинення та направлення на підвищення кваліфікації, підготовка та внесення подань про анулювання свідоцтв про право на зайняття нотаріальною діяльністю, представництво таких подань на засіданні Комісії, діловодство та документообіг, а також усі процеси представництва у судах Комісії при оскарженні її рішень, виконанні рішень, розгляду звернень тощо – здійснює Мін'юст, в тому числі через свої структурні підрозділи (департаменти) та територіальні органи.

Оскільки до усіх наведених повноважень Комісія не має доступу, в тому числі права перевірки належної їх реалізації, покладення на Комісію повноважень щодо прийняття рішень, передбачених статтею 10 Закону України «Про нотаріат» є підсумковим етапом багатоетапних процедур проведених Мін'юстом, його структурними підрозділами та територіальними органами.

**Тому, для створення системи мінімальних противаг та стримувань формування складу Комісії має обов'язково забезпечувати її незалежність та об'єктивність у прийнятті рішень, навіть попри вузькі власні повноваження.**

Єдиним можливим чинником для противаг та стримувань від свавілля державного органу є присутність належного представництва професійного самоврядування у Комісії.

Саме побудова **системи противаг та стримувань**, забезпечення незалежності Комісії у прийнятті рішень через паритетний кількісний склад при формуванні Комісії лягла в основу попередніх кількох змін до Положення. Це дозволило виключити частково радянські підходи, які забезпечували можливість впливу та підпорядкування.

З розподілу повноважень між Комісією та Мін'юстом, його структурними підрозділами, територіальними органами ДП НАІС вбачається відсутність у Комісії ознак **самостійного кваліфікаційно-дисциплінарного органу**, за прикладами суміжних професій правників: суддів, адвокатів тощо. В значній кількості випадків функція Комісії є певною мірою формальною, в інших фіксує, в інших дорадчою, з слабкими дискреційними повноваженнями. Наприклад, при проведенні кваліфікаційного іспиту Комісія не може призначити його проведення без комплексу належним чином виконаних юридичних та господарських заходів Мін'юстом, та лише документує відомості про результати системи, надані ДП НАІС з сформованими ДП НАІС по різних критеріях сумнівами, без забезпечення належних технічних експертиз про виключення можливості несанкціонованого втручання до системи, в тому числі через комп'ютерно-технічне обладнання. При анулюванні свідоцтв про право на зайняття нотаріальною діяльністю Комісія проводить розгляд подань про анулювання свідоцтв виключно в межах їх змісту та поданих документів, проведених перевірок, які відносяться до відання Мін'юсту, його структурних підрозділів та територіальних органів, при цьому можливість витребування документів часто у Комісії відсутня (наприклад відомості з кримінальних проваджень,

відомості з Державної прикордонної служби, відомості про персональні дані та актові записи, повноваження доступу в цілях роботи Комісії до реєстрів. Комісія не є самостійним органом щодо розгляду звернень, представництво Комісії в судах здійснює Мін'юст.

**За таких обставин надважливо для демократичної, правової держави з європейським вектором розвитку до створення самостійного та незалежного кваліфікаційно-дисциплінарного органу у сфері нотаріату, який за кращим досвідом європейський держав має функціонувати виключно у сфері професійного самоврядування, – є забезпечення незалежності та демократичності роботи Комісії на перехідний етап навіть у межах вузьких повноважень, визначених Положенням.**

#### Попередній порядок формування діючого персонального складу Комісії.

Діючий персональний склад Комісії затверджено на рівних паритетних умовах, 7 членів, делегованих Міністерством юстиції України, 7 членів, делегованих Нотаріальною палатою України, з правом відкритого обрання кандидатури від Комісії, що рекомендується для призначення Мін'юстом Головою Комісії.

Вказаний підхід був об'єктивним та збалансованим, в тому числі у разі призначення Головою Комісії її члена, делегованого професійним самоврядуванням. Що з огляду на наведений вище розподіл повноважень та функціональну роль Комісії є критично необхідним чинником для незалежності роботи Комісії.

Змінами до існуючого порядку призводять до зменшення кількісного складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату з **14 до 11 членів.**

Таким чином змінюється **пропорційний, паритетний, демократичний та об'єктивно-виважений склад Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату**, коли 7 представників делеговано Міністерством юстиції України, 7 представників делеговано Нотаріальною палатою України, на 6 та 5 представників відповідно.

За таких обставин, представництво професійного самоврядування у Вищій кваліфікаційній комісії нотаріату буде у меншості, в тому числі навіть за умови, якщо представництво Мін'юсту буде частково за рахунок нотаріусів, делегованих територіальними органами. Професійне самоврядування нотаріусів в Україні здійснюється виключно через Нотаріальну палату України, та не може бути утотожене з індивідуальним представництвом.

Нотаріальна палата України визначає недемократичним та таким, що в умовах повного пріоритету Мін'юсту на всіх ключових стадіях процедур доступу до нотаріальної діяльності та його припинення, повністю нівелює роль професійного самоврядування, відхід від паритетного, рівноправного представництва професійного самоврядування у Комісії.

Зменшення кількісного складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату призводить до зменшення мінімального кворуму з 9 до 7 нотаріусів, що фактично нівелює будь-яку роль представництва від органу професійного самоврядування у прийнятті рішень, окрім статистичної та формальної, а також негативно позначиться на якості вивчення, дослідження подань про анулювання свідоцтв про право на зайняття нотаріальною діяльністю.

**Нотаріальна палата України вважає, що пониження такого мінімального чисельного кворуму у результаті зменшення кількісного складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату негативно позначиться на незалежності та об'єктивності роботи Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату та якості дослідження/розгляду подань.**

**7.3. Пояснення щодо вимоги про визнання протиправним та нечинним пункту 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 у частині затвердження абзацу 6 пункту 2 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту:**

*«Затвердження персонального складу Комісії, визначення голови та секретаря Комісії з числа її членів здійснюється Мін'юстом».*

Постановою Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» **виключається демократична та прозора норма про можливість дорадчого обрання Голови Комісії** та рекомендацій Мін'юсту кандидатури до призначення Головою Комісії.

Право Комісії на обрання Голови Комісії, що було запроваджено раніше Мін'юстом та змінено цією Постановою, як гарантію об'єктивності призначення Голови з урахуванням позиції кожного члена Комісії, їх злагодженої роботи, а також, що дуже важливо, незалежності Голови Комісії, виключення можливості впливу на Голову Комісії, вважає за необхідне повернення до цієї норми.

За проведених змін посада Голови Комісії стає повністю підпорядкованою Мін'юсту, під абсолютним впливом через можливості перепризначення у разі неспівпадіння бачення Мін'юсту щодо прийняття тих чи інших рішень.

**7.4. Пояснення щодо вимоги про визнання протиправним та нечинним пункту 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 у частині затвердження абзацу 9 пункту 2 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, яким встановлено умову про те що нотаріус може бути делегований Мін'юстом або Нотаріальною палатою України до складу Комісії, якщо:**

*«він не був членом Комісії попередніх складів».*

Фактично абзацом 9 пункту 2 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, встановлено нову дискримінаційну умову щодо делегування нотаріусів до складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату.

Постановою Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» встановлено довічну заборону бути делегованим нотаріусу, який був членом будь-яких попередніх складів Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, при відсутності фактів дискредитації такого нотаріуса чи незадовільної роботи в складі Комісії.

Нотаріальна палата України вважає дискримінаційною норму щодо **позбавлення права бути делегованим до Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату** щодо нотаріусів, які були членами будь-яких попередніх складів Комісії, **на увесь наступний період роботи в нотаріаті України.**

**7.5. Пояснення щодо вимоги про визнання протиправним та нечинним пункту 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 у частинах затвердження:**

**- абзацу 16 пункту 2 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту:**

*«У разі відсутності пропозицій Нотаріальної палати України щодо делегування нотаріусів до складу Комісії протягом 10 робочих днів з дня отримання нею відповідного клопотання Мін'юст самостійно формує та затверджує новий склад Комісії у кількості 11 осіб, з яких не менше п'яти - нотаріуси (за їх згодою), пропозиції щодо делегування яких*

внесені територіальними органами Мін'юсту за запитом Мін'юсту у визначений в ньому термін»;

- абзацу 22 пункту 2 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту:

*«У разі відсутності рішення Нотаріальної палати України про відкликання члена Комісії та делегування нового представника до складу Комісії протягом п'яти робочих днів з дня отримання такого клопотання Мін'юст самостійно делегує нового представника до складу Комісії з числа нотаріусів (за їх згодою), пропозиції щодо делегування яких внесені територіальними органами Мін'юсту за запитом Мін'юсту у визначений в ньому термін».*

Постановою Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» встановлено строк **10 робочих днів з дня отримання відповідного клопотання Міністерства юстиції України** для делегування представників від Нотаріальної палати України – без урахування строків, визначених установчими документами для проведення загальних зборів та виборів Радою Нотаріальної палати України делегованих представників, та без урахування перешкод, пов'язаних з воєнним станом і обмеженнями у прифронтових територіях, для делегування представника тощо.

Крім того, зазначеними положеннями Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 надано невластиві повноваження територіальним органам Мін'юсту щодо рекомендації нотаріусів до складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату по квоті Нотаріальної палати України у разі, якщо орган професійного самоврядування не вкладеться у визначені 10 робочих днів.

Таким чином, оскаржуваними змінами встановлено строки делегування представників від нотаріальної спільноти, які **завідомо не дозволяють виконати закріплені установчими документами Нотаріальної палати України вимоги щодо делегування представників по її квоті.**

Більше того, надання Постановою Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» територіальним органам юстиції повноважень щодо рекомендації нотаріусів до складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату за власною ініціативою **може містити значні корупційні ризики.**

Територіальним органам Мін'юсту не властиві такі повноваження, окрім того вбачається **створення простору для певного конфлікту інтересів та впливу**, обумовленого тим, що орган, який проводить перевірки та здійснює контроль за діяльністю нотаріуса, вносить подання, рекомендує нотаріуса до складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, маючи право його перевірки та застосування санкцій, і право дострокового відкликання зі складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, тобто при наявності інструментів впливу на такого делегованого члена Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату.

З огляду на викладене, **Нотаріальна палата України вважає необґрунтованим надання невластивих повноважень територіальним органам юстиції щодо рекомендації нотаріусів до складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату за власною ініціативою.**

**Нотаріальна палата України наголошує на неприпустимості делегування нотаріусів до складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату по квоті Нотаріальної палати України територіальними органами Мін'юсту.**

**7.6. Пояснення щодо вимоги про визнати протиправним та нечинним пункту 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 у частині**

**затвердження пункту 8 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту:**

*«В абзаці третьому пункту 24 слова «надсилається Мін'юстом на адресу електронної пошти» замінити словами «доводиться до відома».*

Зазначені зміни передбачають викладення у новій редакції пункту 24 Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату.

На відміну від чинної норми, її нова редакція містить неконкретизований спосіб повідомлення про управлінське рішення – **«доводиться до відома»**.

Доведення до відома може здійснюватися у будь-якій, навіть в усній, формі, що виключає можливість перевірки доказами факту інформування учасника правовідносин про управлінське рішення. Зазначене, своєю чергою, створює ризик зловживань з боку посадових осіб Мін'юсту.

Зазначена правова невизначеність і нечіткість форми повідомлення про управлінське рішення Мін'юсту вочевидь містить корупційний ризик.

## **8. ОБҐРУНТУВАННЯ ПОЗОВНОЇ ВИМОГИ ПРО ВИЗНАННЯ ПРОТИПРАВНИМ ТА СКАСУВАТИ НАКАЗУ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ**

Наказ від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 виданий Міністерством юстиції України на виконання абз. 3 п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату».

Формування персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, затвердженого оскаржуваним Наказом, здійснено за процедурою, визначеною Положенням про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату у редакції зі змінами, що затверджені п. 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958.

До персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2025 року № 2159/7, не входять представники від Нотаріальної палати України.

Більше того, Наказом Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 достроково припинено повноваження попереднього персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату без зазначення правових підстав та всупереч ст. 10 Закону України «Про нотаріат» та Положенню про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату.

Так, згідно з ч. 1 ст. 10 Закону України «Про нотаріат» для визначення рівня професійної підготовленості осіб, які мають намір займатися нотаріальною діяльністю, та вирішення питання про анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю при Міністерстві юстиції України утворюється Вища кваліфікаційна комісія нотаріату.

Персональний склад Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату затверджується наказом Міністерства юстиції України.

Частиною 2 ст. 10 Закону України «Про нотаріат» визначено, що строк повноважень персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату становить три роки, починаючи з дня його затвердження.

Згідно з ч. 3 ст. 10 Закону України «Про нотаріат» Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату затверджується Кабінетом Міністрів України.

У п. 5 Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 року № 923 у редакції зі змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 (далі – Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату), також закріплено, що

строк повноважень персонального складу Комісії становить три роки починаючи з дня його затвердження.

Повноваження члена Комісії припиняються одночасно із закінченням строку повноважень персонального складу Комісії.

Відповідно до п. 6 Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату членство в Комісії припиняється у разі:

- дострокового відкликання члена Комісії за рішенням суб'єкта, який його делегував до складу Комісії;
- складення повноважень члена Комісії за власним бажанням за його заявою;
- смерті.

Зазначений пункт Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату також визначає підстави для відкликання членів Комісії, делегованих як Нотаріальною палатою України, так і Мін'юстом.

Так, згідно з п. 6 Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату у разі невиконання делегованим Нотаріальною палатою України членом Комісії три рази підряд протягом року обов'язку щодо участі у засіданнях Комісії, у тому числі у режимі відеоконференції, Мін'юст не пізніше наступного робочого дня з дня встановлення відповідного факту звертається в електронній формі до Нотаріальної палати України з клопотанням про необхідність дострокового відкликання такого члена Комісії та делегування до її складу нового представника.

У разі невиконання делегованим Мін'юстом членом Комісії три рази підряд протягом року обов'язку щодо участі у засіданнях Комісії, у тому числі у режимі відеоконференції, Мін'юст не пізніше наступного робочого дня з дня встановлення відповідного факту приймає рішення про дострокове відкликання такого члена та делегування до складу Комісії нового представника.

Аналіз зазначених норм Закону України «Про нотаріат» та Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату дають підстави для наступних висновків.

На законодавчому рівні закріплено строк повноважень персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, проте не передбачено самої можливості та, відповідно, порядку і підстав для дострокового припинення повноважень усього персонального складу чи окремого члена Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату.

Положенням про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату також не визначено механізму та підстав для дострокового припинення повноважень всього персонального складу Комісії.

Стосовно повноважень окремих членів Комісії Положенням про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату визначено, що за загальним правилом днем припинення повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату є день закінчення строку повноважень персонального складу Комісії, який становить 3 роки.

Водночас у п. 6 Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату закріплені також підстави для припинення членства в Комісії до закінчення трирічного строку повноважень персонального складу Комісії: дострокове відкликання члена Комісії за рішенням суб'єкта, який його делегував до складу Комісії; складення повноважень члена Комісії за власним бажанням за його заявою; смерть.

Інших підстав для дострокового припинення членства у Вищій кваліфікаційній комісії нотаріату не визначено.

**Нотаріальна палата України констатує, що трирічний строк повноважень персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 07 березня 2024 року № 707/7, у редакції Наказу**

Міністерства юстиції України від 08 квітня 2024 року № 1008/7, **не закінчився станом на момент прийняття Наказу Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2025 року № 2159/7.**

**Рішення про дострокове припинення повноважень кожного окремого члена Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату у зазначеному складі, Міністерством юстиції України не приймалося.**

**Про настання жодної з підстав, визначених у п. 6 Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату для дострокового припинення членства в Комісії осіб, затверджених до її персонального складу, Нотаріальній палаті України не відомо та в оскаржуваному Наказі не зазначено.**

Також Наказ Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 не містить в собі інформації стосовно вирішення іншим управлінським рішенням питання про дострокове припинення повноважень раніше затвердженого персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату в цілому чи кожного окремого її члена.

Отже, саме Наказ Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 є рішенням, яким фактично дострокового припинено повноваження усього персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 07 березня 2024 року № 707/7, у редакції Наказу Міністерства юстиції України від 08 квітня 2024 року № 1008/7.

Нотаріальна палата України повторно наголошує на тому, що **визначення на законодавчому рівні строку повноважень Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату є фактично єдиною гарантією незалежності Комісії, яка надана з метою виключення можливості впливу на Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату під час прийняття тих чи інших рішень через її дострокове розформування чи зміну персонального складу.**

Відповідно до ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Вказана норма означає, що суб'єкт владних повноважень зобов'язаний діяти лише виконання закону, за умов і обставин, визначених ним, вчиняти дії, не виходячи за межі прав та обов'язків, дотримуватися встановленої законом процедури, **обирати лише встановлені законодавством України способи правомірної поведінки під час реалізації своїх владних повноважень.**

«На підставі» означає, що суб'єкт владних повноважень повинен бути утвореним у порядку, визначеному Конституцією та законами України; зобов'язаний діяти на виконання закону, за умов та обставин, визначених ним.

«У межах повноважень» означає, що суб'єкт владних повноважень повинен приймати рішення та вчиняти дії відповідно до встановлених законом повноважень, не перевищуючи їх.

«У спосіб» означає, що суб'єкт владних повноважень зобов'язаний дотримуватися встановленої законом процедури і форми прийняття рішення або вчинення дії і повинен обирати лише визначені законом засоби.

Натомість **Міністерство юстиції України**, приймаючи Наказ від 13 жовтня 2025 року № 2159/7, **фактично достроково припинило повноваження** раніше затвердженого усього персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату **за відсутності визначених у законі умов та обставин для прийняття такого рішення.**

Чинним законодавством Міністерству юстиції України не надано повноважень ухвалювати рішення про:

- дострокове припинення повноважень раніше затвердженого персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату;

- затвердження нового персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату до закінчення строку повноважень раніше затвердженого персонального складу Комісії.

Також законом не встановлено процедури і форми прийняття Міністерством юстиції України рішення про дострокове припинення повноважень персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, власне як не передбачено і самої можливості дострокового припинення повноважень усього персонального складу Комісії.

Отже, під час прийняття Наказу від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 «Про внесення змін до персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Міністерстві юстиції України» Міністерство юстиції України використало засоби розформування попереднього та затвердження нового персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, які не передбачені законом.

**Правова процедура** (fair procedure – справедлива процедура) є складовою принципу законності та принципу верховенства права і передбачає правові вимоги до належного прийняття актів органами публічної влади. Правова процедура встановлює чітку послідовність дій із зазначенням способів та методів її здійснення, підстав, порядку, форми та строків такої діяльності.

Встановлена правова процедура як складова принципу законності та принципу верховенства права, є важливою гарантією недопущення зловживання з боку органів публічної влади під час прийняття рішень та вчинення дій, які повинні забезпечувати справедливе ставлення до особи.

Європейський суд з прав людини у справі «Рисовський проти України» (заява № 29979/04, пункт 70) підкреслив особливу важливість принципу «належного урядування». Він зазначив, що у разі, коли йдеться про питання загального інтересу, зокрема, якщо справа впливає на такі основоположні права, як майнові права, державні органи повинні діяти вчасно та **в належний і якомога послідовніший спосіб**. Зокрема, на державні органи покладено обов'язок запровадити внутрішні процедури, які посилять прозорість і ясність їхніх дій, мінімізують ризик помилок і сприятимуть юридичній визначеності.

Нотаріальна палата України вважає, що **Наказ Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 прийнятий з порушенням вимог ст. 19 Конституції України**.

Крім того, вимога про визнання протиправним і скасування зазначеного Наказу є похідною від вимог про визнання протиправними та нечинними окремих положень Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату».

Відповідно до **п. 23 ч. 1 ст. 4 КАСУ** похідна позовна вимога – вимога, задоволення якої залежить від задоволення іншої позовної вимоги (основної вимоги).

Визнання протиправним та нечинним п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 в судовому порядку є підставою також для визнання протиправним і скасування Наказу від 13 жовтня 2025 року № 2159/7, виданого Міністерством юстиції України з метою реалізації п. 2 зазначеної Постанови Кабінету Міністрів України.

Нотаріальна палата України вважає принципово необхідним забезпечення незалежності та самостійності Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, що впливає на нотаріат в цілому як на інститут безспірної цивільної юрисдикції та

превентивного правосуддя, а також дотримання європейського вектору всебічної підтримки та розвитку професійного самоврядування незалежної професії нотаріуса.

## **9. ВІДОМОСТІ ПРО ВЖИТТЯ ЗАХОДІВ ДОСУДОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ**

Досудовий порядок урегулювання спору не застосовувався.

## **10. ВІДОМОСТІ ПРО ВЖИТТЯ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОКАЗІВ АБО ПОЗОВУ ДО ПОДАННЯ ПОЗОВНОЇ ЗАЯВИ, ЯКЩО ТАКІ ЗДІЙСНЮВАЛИСЯ**

Заходи забезпечення доказів або позову до подання позовної заяви не здійснювалися.

**Позивач підтверджує, що ним не подано іншого позову (позовів) до цього самого відповідача (відповідачів) з тим самим предметом та з тих самих підстав.**

Разом з позовною заявою подається заява про забезпечення позову шляхом зупинення дії Наказу Міністерства юстиції України «Про внесення змін до персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Міністерстві юстиції України» від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 до набрання законної сили судовим рішенням у цій справі.

Відповідно до п. 10.2 Постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України від 20 травня 2013 року № 7 «Про судові рішення в адміністративній справі» визнання акта суб'єкта владних повноважень нечинним означає втрату чинності таким актом з моменту набрання чинності відповідним судовим рішенням або з іншого визначеного судом моменту після прийняття такого акта.

Суд визначає, що рішення суб'єкта владних повноважень є нечинним, тобто втрачає чинність з певного моменту лише на майбутнє, якщо на підставі цього рішення виникли правовідносини, які доцільно зберегти.

При цьому суди повинні виходити з того, що вимоги про визнання акта владного органу недійсним або неправомірним тощо є різними словесними формами вираження одного й того самого способу захисту порушеного права позивача, а саме визнання акта протиправним.

Ухваливши рішення про визнання нормативно-правового акта незаконним або таким, що не відповідає правовому акту вищої юридичної сили, і про визнання його з цих підстав нечинним, суд повинен зобов'язати орган, який видав оскаржуваний акт, невідкладно опублікувати резолютивну частину рішення суду у виданні, в якому такий акт було офіційно оприлюднено, після набрання рішенням законної сили.

На підставі викладеного, керуючись ст.ст. 159-162 КАСУ,

### **ПРОШУ:**

1. Відкрити загальне позовне провадження.

2. Визнати протиправним та нечинним пункт 1 Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» від 08 серпня 2025 року № 958 у частині затвердження:

- абзацу 2 пункту 2 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту: *«Комісія утворюється у складі 11 осіб, з яких шість осіб делеговані Мін'юстом, та п'ять – Нотаріальною палатою України. Мін'юст делегує своїх представників з числа його посадових осіб та/або нотаріусів (за згодою)»;*

- абзацу 6 пункту 2 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту: *«Затвердження персонального складу Комісії, визначення голови та секретаря Комісії з числа її членів здійснюється Мін'юстом»;*

- абзацу 9 пункту 2 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту: *«він не був членом Комісії попередніх складів»;*
- абзацу 16 пункту 2 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту: *«У разі відсутності пропозицій Нотаріальної палати України щодо делегування нотаріусів до складу Комісії протягом 10 робочих днів з дня отримання нею відповідного клопотання Мін'юст самостійно формує та затверджує новий склад Комісії у кількості 11 осіб, з яких не менше п'яти - нотаріуси (за їх згодою), пропозиції щодо делегування яких внесені територіальними органами Мін'юсту за запитом Мін'юсту у визначений в ньому термін»;*
- абзацу 22 пункту 2 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту: *«У разі відсутності рішення Нотаріальної палати України про відкликання члена Комісії та делегування нового представника до складу Комісії протягом п'яти робочих днів з дня отримання такого клопотання Мін'юст самостійно делегує нового представника до складу Комісії з числа нотаріусів (за їх згодою), пропозиції щодо делегування яких внесені територіальними органами Мін'юсту за запитом Мін'юсту у визначений в ньому термін»;*
- абзацу 2 пункту 5 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту: *«слово «дев'яти» замінити словом «семи»;*
- пункту 8 змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, наступного змісту: *«В абзаці третьому пункту 24 слова «надсилається Мін'юстом на адресу електронної пошти» замінити словами «доводиться до відома».*

3. Визнати протиправним та нечинним абзац 3 пункту 2 Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» від 08 серпня 2025 року № 958 наступного змісту: *«затвердити новий склад Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату з урахуванням змін, внесених цією постановою».*

4. Визнати протиправним та скасувати Наказ Міністерства юстиції України «Про внесення змін до персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Міністерстві юстиції України» від 13 жовтня 2025 року № 2159/7.

5. У разі відкриття провадження в адміністративній справі зобов'язати Кабінет Міністрів України опублікувати оголошення про це у виданні, в якому була офіційно оприлюднена Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» від 08 серпня 2025 року № 958.

6. Зобов'язати Кабінет Міністрів України невідкладно опублікувати резолютивну частину рішення суду у виданні, в якому було офіційно оприлюднено Постанову Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» від 08 серпня 2025 року № 958, після набрання рішенням законної сили.

7. Судові витрати покласти на відповідачів.

8. Представники позивача бажають взяти участь у судовому засіданні щодо розгляду даної позовної заяви.

## **ПЕРЕЛІК ДОДАТКІВ ДО ПОЗОВНОЇ ЗАЯВИ:**

1. Документ про сплату судового збору на 1 арк.;

2. Копія Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату»;
3. Копія Постанови Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 року № 923 «Про затвердження Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату»;
4. Порівняльна таблиця змін на 8 арк.;
5. Копія Постанови Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2025 року № 958 із зазначенням пунктів, що оскаржуються на 4 арк.;
6. Копія супровідного листа Секретаріату Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2025 року № 23162/0/2-25 на 1 арк.;
7. Копія проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» на 1 арк.;
8. Копія проекту Змін, що вносяться до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату на 3 арк.;
9. Копія Пояснювальної записки до Проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату», складеної Міністром юстиції України на 3 арк.;
10. Копія Довідки про погодження проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» на 1 арк.;
11. Копія Порівняльної таблиці до Проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» на 6 арк.;
12. Копія Порівняльної таблиці щодо врахування зауважень Національного агентства з питань запобігання корупції на 6 арк.;
13. Копія Довідки щодо відповідності зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву європейського Союзу (acquis EC) проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» на 1 арк.;
14. Копія Висновку Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України до проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» на 2 арк.;
15. Копія Висновку Міністерства фінансів України до проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» на 1 арк.;
16. Копія Висновку Міністерства цифрової трансформації України до проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» за результатами проведення цифрової експертизи на 4 арк.;
17. Копія Висновку антикорупційної експертизи проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату» на 3 арк.;
18. Копія Меморандуму про співпрацю на 4 арк.;
19. Копія Статуту Нотаріальної палати України;
20. Копія Наказу Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2025 року № 2159/7 «Про внесення змін до персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Міністерстві юстиції України»;
21. Копія Наказу Міністерства юстиції України від 07 березня 2024 року № 707/7 у редакції Наказу Міністерства юстиції України від 08 квітня 2024 року № 1008/7;

22. Витяг з Єдиного державного реєстру державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та громадських формувань щодо Нотаріальної палати України;
23. Заява про забезпечення позову з додатками для відповідачів;
24. Копії позовної заяви з додатками для відповідачів.

**Президент  
Нотаріальної палати України**

**Володимир МАРЧЕНКО**